

ידי', והיו מוסיפים בדבריו, וכמ"ש במבוא לפר"א אות א' בס"ד שכן נמצא בכל ספרי התנאים שבידינו, ובפרט מדרש הנעלם שרוב המדברים בו הם האמוראים, וראי עיקרו נסדר בימי אמוראים, וכמדומני שדעת רבי' הגדול הגר"א ז"ל הי' כן, שנסדר בימי האמוראים קודם חתימת התלמוד, שמצאתי בפירושו על הרע"ם בהעלותך (הגרס' בוילנא תק"ע) קנ"ג א' שכתוב שם ברע"ם ועוד בפרק הרואה הרואה תמרים כו', שמחק מלות, כפ' הרואה (שאפשר שהוא ציון מהמעתיקים), וכמו כן בהקדמת תיקונים ב' ע"ב שכתוב שם ועל האי צפור קא רמיו רבנן בהגדה דבתרא דרכה בר בר חנא כו', מחק רק מלות, בהגדה דבתרא, נראה שזה שהוזכר עובדא דרבב"ח לא הוקשה בעיניו ז"ל, שנכתב בימי אמוראים (וכן כתוב בס' תיקונים כ"י מיוחס להר"ח ז"ל שבידי, וז"ל נראה שהקדמ' תקונין הוא מהאמוראים הבאים אחריו ולא דברי רשב"י וחבריו אבל התיקונים הם מרשב"י וחבריו. עכ"ל), וכן מצאתי בפ"י על ההיכלות היכל ג' על מאמר דפקודי ר"ג ע"א והא אוקמיהו בגין דמנע כו' כתב ז"ל ר"ל שאמרו כל הנחנה בלא ברכה כאלו נחל כו', וכן בכ"מ שאומר והא אוקמיהו, כתוב באגדות, עכ"ל. וכן ביאר עד"ז בפירושו בכ"מ, שנכתבונו בזוהר למאמרי אמוראים שבגמ' ומדרשים, ואע"פ שהמאמרים אלו הוזכרו בגמ' ומדרשים בשם אמוראים אחרונים, ובזוהר או רע"ם הביאום קדמונים להם, או לפעמים תנאים, אין בזה תמיה של כלום, שהרי זה כמו כמה מימרות אמוראים אחרונים, דמית' עלי' בש"ס תניא גמי הכי, או תניא דססיע לי', שא"כ כבר נאמרו דברי האמוראים בימי התנאים ונקבעו בברייתות, רק דבעלי המימרות האמוראים לא הוי שמיע להו הגני ברייתות וכיונו מלבם לדבריהם (ועיי' תשובת רשב"ם לראב"ן בס"ס הראב"ן קס"ד ע"ד קס"ח ע"ד), וכבר אסקינן בפ"ק דב"ב (י"ב א' ב') מהוכחה זו דחכם עדיף מנביא דאמר גברא רבא (מהאמוראים) מלתא ואיתמר משמי' דר"ע בן יוסף או מתאמרה הלכה למשה מסיני כוותי', וכן אמרו בריש חגיגה (ג'): שאמר ר"א אל תחושו למנינכם (ע"ש פירש"י) כך מקובלני כו' הלכה למשה מסיני, וכן צ"ל בע"כ אף בכ"מ שלא נזכר בגמ' הדינין רק ממימרי דאמוראי, ובכל זה היו ידועין מכבר מהל"ם ונשכחו עד שהחזירום אמוראים אלו ונאמרו בבהמ"ד ונקבעו בש"ס בשמם (וכן אמרו בירושלמי פ"ק דפאה ופ"ק דשבת ה"ד כך היתה הלכה בידם ושכחוהו ועמרו השניים והסכימו ע"ד הראשונים ללמדך שכל דבר שביד נותנין נפשם עליהם סתם להתקיים בידם [שיקצו ויעמדו על האמת] כמה שנאמר למשה מסיני) - וכנזן